

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
– PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

NR
51

AGENCJA
RYNKU ROLNEGO

MINISTERSTWO ROLNICTWA I ROZWOJU WSI

RYNEK RZEPAKU

stan i perspektywy

P Ó Ł R O C Z N I K

CZASOPISMO UKAZUJE SIĘ OD 1992 ROKU

ISSN 1231-269X

ANALIZY RYNKOWE

Redaktor naczelny
Jadwiga Seremak-Bulge

CZERWIEC 2017

RADA PROGRAMOWA ROLNICZYCH ANALIZ EKONOMICZNYCH:

Waldemar Sochaczewski (przewodniczący)
Stanisław Stańko (wiceprzewodniczący)
Jadwiga Seremak-Bulge (redaktor naczelny)
Piotr Szajner (sekretarz redakcji)
Maria Zwolińska
Tadeusz Chrościcki
Krystyna Świetlik
Iwona Szczepaniak
Marzena Trajer
Barbara Domaszewicz
Jarosław Ołowski

KOMITET REDAKCYJNY:

Maria Zwolińska, Andrzej Kowalski, Jadwiga Seremak-Bulge, Piotr Szajner, Marzena Trajer,
Ewa Machowina

REDAKTOR RYNKU RZEPAKU:

Ewa Rosiak

Czasopismo przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ-PIB
Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa
Kierownik Zakładu – Piotr Szajner
SKŁAD I DRUK: Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB
NAKŁAD: 700 egz. Ark. wyd. 5,25

Przy publikowaniu fragmentów analizy oraz informacji i danych liczbowych prosimy o podanie źródła

Spis treści

Reasumpcja	3
Summary	4
I. Uwarunkowania makroekonomiczne <i>mgr Tadeusz Chrościcki</i>	6
II. Rynek oleistych na świecie <i>dr inż. Ewa Rosiak, dr inż. Magdalena Bodył</i> <i>Institut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	7
III. Rynek oleistych w Unii Europejskiej <i>dr inż. Ewa Rosiak</i> <i>Institut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	14
IV. Rynek oleistych w Polsce	19
1. Produkcja rzepaku <i>dr inż. Ewa Rosiak</i> <i>Institut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	19
2. Obroty rzepakiem <i>dr inż. Ewa Rosiak</i> <i>Institut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	25
3. Handel zagraniczny produktami oleistymi <i>dr inż. Magdalena Bodył</i> <i>Institut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	29
4. Przemysł tłuszczowy <i>dr inż. Ewa Rosiak, dr Marek Wigier</i> <i>Institut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	36
5. Ceny detaliczne i spożycie tłuszczów roślinnych <i>dr inż. Ewa Rosiak</i> <i>Institut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	40
Aneks	50

W sezonie 2016/17 światowe zbiory nasion i owoców 7 najważniejszych roślin oleistych wzrosły do rekordowego poziomu 549,5 mln ton i były o 9,5% większe niż w sezonie poprzednim i o 5,4% większe niż przed dwoma sezonami. Zwiększyła się produkcja wszystkich nasion oleistych (z wyjątkiem rzepaku), w tym zbiory soi, najważniejszej rośliny oleistej na świecie, wzrosły bardzo znacząco (o 11,9% do 348,2 mln ton). Mimo wysokich zbiorów, ceny nasion oleistych i produktów ich przerobu w sezonie 2016/17 są wyższe niż w sezonie poprzednim, m.in. ze względu na rosnący popyt na surowce oleiste ze strony ich głównych importerów, tj. krajów Azji (w tym przede wszystkim Chin) i Europy. W sezonie 2017/18 prognozowany jest dalszy wzrost światowych zbiorów nasion oleistych, przy czym skala wzrostu może być niewielka (o ok. 1%). Przy niewielkim spadku zbiorów soi (o ok. 1%), spodziewany jest wzrost produkcji wszystkich pozostałych nasion oleistych. Przewiduje się, że wzrost globalnych zasobów nasion oleistych będzie niewiele mniejszy niż wzrost ich zużycia, w wyniku czego zapasy nasion oleistych na koniec sezonu pozostaną wysokie, a ceny nasion oleistych i produktów ich przerobu mogą obniżyć się.

Sezon 2016/17 jest czwartym z rzędu, w którym zmalały światowe zbiory rzepaku, wyniosły 63,1 mln ton i były o 1,6% mniejsze niż w sezonie poprzednim, o 5,8% mniejsze niż przed dwoma sezonami i o 9,3% mniejsze w porównaniu z rekordowymi zbiorami przed trzema sezonami. Zmniejszyły się zbiory w UE-28, Chinach, na Ukrainie i w Rosji, a wzrosły w Kanadzie, Indiach i w Australii. Globalny bilans rzepaku pogorszył się. Całkowite zużycie zmalało, ale przekroczyło produkcję i zapasy rzepaku na koniec sezonu obniżyły się. W sezonie 2017/18 prognozowany jest ok. 6% wzrost światowych zbiorów rzepaku. Większe zbiory spodziewane są w UE-28, Kanadzie oraz w Indiach, a mniejsze w Chinach.

Zbiory rzepaku w Polsce w 2016 r. zmniejszyły się do 2,2 mln ton (o 17,8%), w wyniku spadku areału uprawy (o 12,7%) i plonów (o 6,0%) i jego ceny wzrosły (o 7,4% do 1616 zł/t). W sezonie 2016/17 Polska stała się dużym importerem netto rzepaku i sektor olejarski będzie mógł przerobić 2,5 mln ton rzepaku, tj. o ok. 25% więcej niż w sezonie poprzednim. Zapasy rzepaku na koniec sezonu pozostaną niskie. W 2017 r. przewiduje się wzrost zbiorów i spadek cen rzepaku. Jego produkcja może zwiększyć się do 2,7 mln ton (o ok. 21%), w wyniku wzrostu areału uprawy (o ok. 6%) i spodziewanego dużego wzrostu plonów (o ok. 14%). Większa produkcja przełoży się na wzrost eksportu rzepaku (o ok. 35% do 0,4 mln ton), a jego import zmaleje (o ok. 47% do 0,3 mln ton). Przerób rzepaku zwiększy się do 2,6 mln ton (o ok. 4%). Zapasy rzepaku na koniec sezonu pozostaną niskie.

Eksport surowców i produktów oleistych w 2016 r. był mniejszy niż w roku poprzednim. Zmniejszył się też import śrut oleistych i margaryn, ale wzrósł przywóz nasion oleistych i olejów roślinnych. Ujemne saldo handlu zagranicznego produktami oleistymi pogłębiło się o 58% do 1146 mln EUR, w wyniku zmniejszenia wpływów z ich eksportu o 28% do 816 mln EUR, przy wzroście wydatków na import o 6% do 1962 mln EUR. W 2017 r. przewiduje się zmniejszenie deficytu handlu zagranicznego produktami oleistymi. Przy wzroście produkcji i przerobu rzepaku, spodziewany jest wzrost eksportu rzepaku i śruty rzepakowej. Wywóz oleju rzepakowego, ze względu na rosnący popyt sektora biopaliwowego może zmaleć. Mniejszy może być też wywóz margaryn. Jednocześnie nie przewiduje się istotnych zmian w imporcie śrut oleistych i margaryn. Przywóz nasion oleistych i olejów roślinnych może być mniejszy. Przy spodziewanym spadku cen na światowym rynku surowców i produktów oleistych w drugiej połowie roku, szacuje się, że wpływy z eksportu produktów oleistych

obniżą się o ok. 8% do 750 mln EUR, a wydatki na ich import zmaleją o ok. 10% do 1776 mln EUR, w wyniku czego deficyt handlu zagranicznego produktami oleistymi wyniesie 1026 mln EUR i będzie o ok. 11% mniejszy niż w 2016 roku.

W 2016 r. produkcja głównych wyrobów przemysłu tłuszczowego była mniejsza niż przed rokiem, z powodu spadku krajowych zbiorów rzepaku w latach 2015-2016 i dalszego osłabienia popytu na tłuszcze roślinne, w tym szczególnie na margaryny, w gospodarstwach domowych. Rentowność przemysłu tłuszczowego była równie niska jak w 2015 r. i nadal znacznie gorsza niż w całym przemyśle spożywczym, głównie ze względu na pogorszenie relacji cen zbytu produktów do cen zakupu surowca. Zmalał wskaźnik bieżącej płynności finansowej (z 2,41 do 2,00), ale nadal przekraczał poziom uznawany przez banki za bezpieczny. Wzrosły natomiast nakłady inwestycyjne i w ślad za tym zwiększyła się też stopa inwestowania (z 0,61 do 0,86), ale nadal była znacznie niższa niż w całym przemyśle spożywczym. W 2017 r. produkcja głównych wyrobów przemysłu tłuszczowego będzie prawdopodobnie większa niż w roku poprzednim, z uwagi na wzrost zbiorów rzepaku i spodziewany wzrost popytu sektora spożywczego i biopaliwowego na tłuszcze roślinne, a wyniki finansowe przemysłu tłuszczowego mogą się poprawić.

W pierwszym półroczu 2016 r. ceny detaliczne tłuszczów roślinnych podlegały niewielkim wahaniom. Na rynku tłuszczów zwierzęcych przeważały spadki cen. W drugim półroczu 2016 r. ceny detaliczne tłuszczów roślinnych i zwierzęcych na ogół rosty, w ślad za rosnącymi cenami surowców do ich produkcji. Wskaźniki wzrostów cen tłuszczów roślinnych były niewielkie, z uwagi na powolnie rosnący popyt krajowy na tę grupę produktów, w tym stabilizację, a nawet spadek popytu na margaryny w gospodarstwach domowych oraz spadek eksportu olejów i margaryn. Geny tłuszczów

roślinnych zmalały w 2016 r. średnio o 0,6%, a tłuszczów zwierzęcych o 1,1%, przy wzroście cen całej żywności łącznie z napojami bezalkoholowymi o 0,8%. Po spadku w latach 2014-2016, w 2017 r. ceny detaliczne tłuszczów roślinnych prawdopodobnie wzrosną. Skala wzrostu może być jednak niewielka. Przewiduje się bowiem, że w drugiej połowie roku nastąpi spowolnienie dynamiki wzrostu cen tłuszczów, w następstwie spodziewanego spadku cen surowców do ich produkcji. Znacznie bardziej niż tłuszcze roślinne podrożeją tłuszcze zwierzęce, w tym zwłaszcza masło.

W 2016 r. bilansowa konsumpcja tłuszczów roślinnych wzrosła do 23,7 kg (o 1,3%) w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Nastąpił dalszy wzrost zużycia tłuszczów roślinnych w przemyśle spożywczym i gastronomii, natomiast bezpośrednie spożycie tłuszczów roślinnych w gospodarstwach domowych po raz kolejny zmalało. Spożycie tłuszczów zwierzęcych zwiększyło się do 10,4 kg na mieszkańca (o 1,0%), w wyniku zwiększenia spożycia masła, przy spadku spożycia „pozostałych tłuszczów zwierzęcych” (słoniny, smalcu i innych). Krajowy popyt na tłuszcze

w 70% pokrywany był przez tłuszcze roślinne i w 30% przez tłuszcze zwierzęce. W 2017 r. oczekuje się kontynuacji tendencji powolnego wzrostu spożycia tłuszczów roślinnych w ujęciu bilansowym, głównie w wyniku dalszego zwiększenia ich zużycia w przetwórstwie wtórnym, ale oczekuje się także zahamowania tendencji spadkowej bezpośredniego spożycia tłuszczów roślinnych w gospodarstwach domowych. Spożycie tłuszczów zwierzęcych w ujęciu bilansowym, zarówno masła, jak i „pozostałych tłuszczów zwierzęcych” może być niższe niż w 2016 roku.

SUMMARY

The world harvest of seeds and fruit of 7 major oilseeds in the 2016/17 season rose to a record level of 549.5 million tonnes and was 9.5% higher than in the previous season and 5.4% higher than two seasons ago. There was an increase in the production of all oilseeds (excluding rape), including the harvest of soybean, i.e. the world's most important oilseed, increased very significantly (by 11.9% to 348.2 million tonnes). In spite of the high harvest, prices of oilseeds and processed oilseed products in the 2016/17 season are higher than in the previous season due to, among others, growing demand for oil raw materials from their main importers, i.e. Asian (including primarily China) and European countries. In the 2017/18 season, the world harvest of oilseeds is anticipated to grow further, with the scale of growth being small (by approx. 1%). With a slight decline in the harvest of soybean (by approx. 1%), the production of all other oilseeds is expected to increase. The increase in global stocks of oilseeds is anticipated to be slightly lower than that in their consumption, thus maintaining inventories of oilseeds at the end of the season high and, possibly, decreasing prices of oilseeds and processed oilseed products.

The 2016/17 season is the fourth consecutive season in which the world

harvest of rape has fallen, amounting to 63.1 million tonnes and being 1.6% lower than in the previous season, 5.8% lower than two seasons ago and 9.3% lower than the record-high harvest three seasons ago. The harvest decreased in the EU-28, China, Ukraine and Russia, and increased in Canada, India and Australia. The global balance of rape deteriorated. Total consumption decreased, but exceeded production and inventories of rape fell at the end of the season. In the 2017/18 season, a 6% increase in the world harvest of rape is anticipated. The harvest is expected to increase in the EU-28, Canada and India, and to decrease in China.

The harvest of rape in Poland declined in 2016 to 2.2 million tonnes (by 17.8%) as a result of a decline in acreage (by 12.7%) and yields (by 6.0%), and its prices increased (by 7.4% to PLN 1 616 per tonne). In the 2016/17 season, Poland has become a major net importer of rape and the oil sector will be able to process 2.5 million tonnes of rape, i.e. approx. 25% more than in the previous season. Inventories of rape will remain low at the end of the season. It is expected that 2017 will bring an increase in the harvest of rape and a fall in its prices. Its production may increase to 2.7 million tonnes (by approx. 21%) as

a result of higher acreage (by approx. 6%) and an expected high increase in yields (by approx. 14%). Higher production will result in increased export of rape (by approx. 35% to 0.4 million tonnes), while its import will fall (by approx. 47% to 0.3 million tonnes). Rape processing will increase to 2.6 million tonnes (by approx. 4%). Inventories of rape will remain low at the end of the season.

Export of oil raw materials and oilseed products in 2016 was lower than last year. Import of oil meal and margarine declined as well, but import of oilseeds and vegetable oils grew. The negative balance of foreign trade in oilseed products deepened by 58% to EUR 1 146 million as a result of a 28% decrease in revenues from their export to EUR 816 million, with a 6% increase in expenditures on import to EUR 1 962 million. The deficit of foreign trade in oilseed products is expected to decrease in 2017. With higher rape production and processing, it is expected that export of rape and rapeseed meal will increase. Export of rapeseed oil may decline due to the growing demand of the biofuel sector. Export of margarine may decrease as well. At the same time, no significant changes are expected in import of oil meal and margarine. Import of oilseeds and vegetable oils may be smaller. As prices on

the world market of oil raw materials and oilseed products are expected to fall in the second half of the year, revenues from export of oilseed products are estimated to decrease by approx. 8% to EUR 750 million, while expenditures on their import will decrease by approx. 10% to EUR 1 776 million, thus decreasing the deficit of foreign trade in oilseed products to EUR 1 026 million, i.e. smaller than in 2016 by 11%.

In 2016, the production of major fat industry products was lower than last year as a result of a decrease in the domestic harvest of rape in 2015-2016 and a further weakening of demand for vegetable fats, including primarily for margarine, in households. The fat industry's profitability was as low as in 2015 and was still much worse than in the entire food industry mainly due to a deteriorated ratio of selling prices of products to purchase prices of raw materials. The current liquidity ratio fell (from 2.41 to 2.00), but was still higher than a level considered safe by banks. However, capital expenditures increased, hence so did an investment rate (from 0.61 to 0.86), but was still much lower than in the entire food industry. In 2017, the production of major fat industry products

will probably be higher than last year as a result of an increase in the harvest of rape and an expected increase in the demand of the food and biofuel sector for vegetable fats, while the financial results of the fat industry may improve.

In the first half of 2016, retail prices of vegetable fats slightly fluctuated. The market of animal fats was dominated by declines in prices. In the second half of 2016, retail prices of vegetable and animal fats increased in general, following growing prices of raw materials for their production. Growth rates of prices of vegetable fats were low due to slowly growing domestic demand for this group of products, including the stabilisation of and even a decline in demand for margarine in households, and a decline in export of oils and margarine. In 2016, prices of vegetable fats fell by an average of 0.6% and those of animal fats – by 1.1%, while prices of all food, including soft drinks – by 0.8%. Following a decline in 2014-2016, retail prices of vegetable fats are likely to rise in 2017. However, the scale of growth may be small, as the growth rate of prices of fats is expected to slow down in the second half of the year, following an expected fall in prices of raw materials for their production. Prices of

animal fats, including primarily butter, will increase much more than those of vegetable fats.

In 2016, the balance consumption of vegetable fats increased to 23.7 kg (by 1.3%) per capita. There was a further increase in the consumption of vegetable fats in the food industry and catering, while the direct consumption of vegetable fats in households once again declined. The consumption of animal fats rose to 10.4 kg per capita (by 1.0%) due to an increase in the consumption of butter and, at the same time, a decrease in the consumption of "other animal fats" (pork fat, lard and others). Domestic demand for fats was covered by vegetable fats in 70% and by animal fats in 30%. It is expected that the slow upward trend in the balance consumption of vegetable fats will continue in 2017 mainly due to a further increase in their consumption in secondary processing, but it is also expected that the downward trend in the direct consumption of vegetable fats in households will level off. The balance consumption of animal fats, including both butter and "other animal fats", may be lower than in 2016.

W serii Analizy Rynekowe w najbliższym czasie ukążą się:

1. Rynek owoców i warzyw (50) • czerwiec 2017,
2. Rynek wyrobów tytoniowych (5) • czerwiec 2017,
3. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi (46) • wrzesień 2017,
4. Rynek mleka (53) • wrzesień 2017,
5. Rynek pasz (39) • wrzesień 2017,
6. Rynek drobiu i jaj (52) • październik 2017,
7. Rynek zbóż (53) • październik 2017,
8. Rynek ryb (27) • październik 2017,
9. Rynek mięsa (53) • październik 2017,
10. Rynek rzepaku (51) • listopad 2017,
11. Rynek ziemniaka (44) • listopad 2017,
12. Popyt na żywność (18) • listopad 2017.

WARUNKI PRENUMERATY

Prenumerata realizowana przez Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB.

Zamówienia na prenumeratę w wersji papierowej i na e-wydania można składać bezpośrednio na stronie <http://ierigz.waw.pl/publikacje>.

Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: dw@ierigz.waw.pl lub kontaktując się telefonicznie – Barbara Walkiewicz, tel.: 22 50 54 685 lub faks: 22 50 54 757 w godzinach 8:00-16:00.

Prenumeratę i sprzedaż pojedynczych egzemplarzy prowadzi Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB, 00-002 Warszawa, ul. Świętokrzyska 20 (wejście od ul. Szkolnej 2/4) pokój numer 3.

Prenumerata roczna wersji papierowej lub elektronicznej 1 egz. (2 numery) w 2017 r. wynosi 42 zł.

Zamówienia na prenumeratę wraz z dowodem wpłaty prosimy przesyłać na adres:

- Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy, Dział Wydawnictw, ul. Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa
- e-mail: dw@ierigz.waw.pl

Przedpłaty na prenumeratę należy wpłacać na konto Instytutu:
PEKAO S.A. IV O/Warszawa nr 68 1240 1053 1111 0010 1493 6433
W tytule przelewu prosimy podać tytuł analizy i jej numer.

Druk i usługi poligraficzne dostosowane do Twoich potrzeb!

Wykorzystujemy nowoczesne systemy druku cyfrowego dające wierne odwzorowanie obrazu, pozwalające w krótkim czasie na druk czarno-białych i barwnych materiałów w najwyższej jakości.

W naszej ofercie znajdują Państwo **usługi drukarni** (wizytówki, ulotki, papiery firmowe, foldery, broszury, książki, gazetki reklamowe, plakaty, materiały szkoleniowe, nadruki na kopertach, widokówki, zaproszenia, identyfikatory, dyplomy, etykiety, naklejki) jak i cały wachlarz **usług introligatorskich**.

Zaproponujemy indywidualną wycenę i dobór najlepszej techniki wydruku, aby otrzymany finalny produkt cechował się najlepszą jakością i atrakcyjną ceną.

Zapraszamy do korzystania z naszych usług

Dział Wydawnictw
ul. Szkolna 2/4

tel. (22) 50 54 520, (22) 50 54 430
fax (22) 50 54 636, e-mail: dw@ierigz.waw.pl

Prenumerata Analizy (2 numery) w 2017 roku wynosi 42 zł.
Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować do Działu Wydawnictw Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego, ul. Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa. Tel.: (22) 505-46-85, faks: 505-47-57
e-mail: dw@ierigz.waw.pl <http://www.ierigz.waw.pl>